OPINII: Andrei Plesu

SOLIDARITATI

Aparut in ziua de Joi, Februarie 05, 2004

Ce ne leaga? Cum traiesc romanii de azi sentimentul solidaritatii? Teoretic - si retoric - primul raspuns se refera, de obicei, la solidaritatea nationala.

“Toti suntem romani!” Buni sau rai, de dreapta sau de stanga, saraci sau bogati, mai mult sau mai putin onesti, dar romani. Dinaintea trecutului “eroic si martir”, a “barbarilor de tirani”, a sarmalei stramosesti si a cantecelor de dor si jale, ne desteptam, ca la un semn, din “somnul cel de moarte” si stam uniti, umar la umar, cu lacrimi in ochi: “Pe-aici nu se trece!”. Foarte curand, apar totusi nuantele... La o adica se poate trece. Putem negocia. Nu pentru ca am fi gata sa ne tradam pe noi insine: dar ne pricepem “sa boicotam istoria”. Cand unii vor sa treaca, ne retragem, pitit, la munte. Iar acei dintre noi care sunt gata de sacrificiu ne plac mai curand ca statui si ca portrete de manual. In timpul vietii ne cam irita: sunt prea radicali, n-au simtul relativitatii, nu vor sa priceapa ca “nu dau turcii”, ca lucrurile se pot aranja si altfel ca e o prostie sa te lupti cu morile de vant. O mare fractura apare la orizont: exista romani prosti si romani destepti. Romanii destepti se descurca, fara prejudecata solidaritatii nationale. “Cel vrancean” se intelege perfect cu “cel ungurean “ ca sa mi-l omoare pe “cel moldovean”. Stefan cel Mare se lupta vitejeste cu turcii, dar si cu Vlad Tepes. Romanul ezita, metafizic, intre glorificare de sine (“am pazit hotarele crestinatatii ca sa-si faca aia catedrale”) si dispret de sine (“ca la noi la nimenea”). Suntem solidari, dar fiecare se descurca cum poate. Colectivitatea romaneasca se remarca prin independenta membrilor ei. Fiecare roman e o natie in sine, un partid in sine, o filozofie particulara. Cand nu se mai poate baza pe compatrioti, el vizeaza solidaritati cosmice: codrul, “muntii mari”, “stelele faclii”, “pasarele mii” si, in general, “ce-i mai mandru pe la noi”.

Solidaritatea nationala odata “depasita” (ca simpla materie prima pentru declaratii festive), facem cunostinta cu tot soiul de alte solidaritati, cochete, dar trecatoare. Iata de pilda solidaritatea politica: adeziunea de partid, care

fragmenteaza comunitatea autohtona in ireductibile tabere dusmane. Pesedistul darz, taranistul melancolic, pedistul volubil, liberalul liberal si peremistul. Otelita cultiva solidaritatea ca pe un triumfal “spirit de corp”, straduindu-se sa-si scoata concurentii din perimetrul natiei: fiecare reprezentant al partidei adverse e portretizat ca antiroman. Tara pare o confederatie de grupari suspecte, ocupate sa submineze interesul national. Campionul xenofobiei bastinase zice de rau de unguri, de evrei, de tigani, de americani, dar mai ales zice de rau de sute de romani care nu-i plac. Sigur ca nici solidaritatea de partid nu e sacrosancta. Nu poti fi solidar la infinit cu un partid care nu ramane la putere macar doua legislaturi... Mai durabila e solidaritatea de interese, alianta lucrativa, complicitatea. Participarea la o afacere comuna, mai ales necurata, cimenteaza sufleteste mai mult decat un amor candid. De asemenea, “relatiile” de alta data, trecutul comun de aceeasi parte a baricadei, obida .mpartasita, frustra rile, resentimentul. Solidaritatea de parastas in jurul memoriei lui Ceausescu, avantul anticapitalist, antiamerican, anti-NATO, furia minereasca .mpotriva intelectualilor sau romantica alianta civica .mpotriva electoratului moldovean, toate laolalta vorbesc de nevoia, intermitenta, de “a tine aproape” a unui popor care, pe de alta parte, iubeste singura tatea plaiului apolitic. E xista si solidaritati de tip nou. Solidaritatea mondena de pilda, a vedetelor de televiziune, a creatorilor de moda si a elitelor manageriale, solidaritatea postmodernilor, a fundamentalismului Internet, a gazetarilor de succes, a exilului recuperat .mpotriva exilului intratabil, a iliescistilor, a adriannastasistilor, a basesis-tilor, vadimistilor, dilemistilor, europenistilor si neaosistilor. Care mai de care mai tantose, mai exclusiviste si mai efemere. Ce ne leaga? Deocamdata, mai curand ceea ce ne deosebeste de ceilalti. Ne uneste - vorba lui Noica - ceea ce ne lipseste: saracia si nevoile si neamul...